

Susanna Bauditz.

Ved **Sophus Bauditz.**

Da min afdøde Fader, daværende Major ved 3dje Dragonregiment, *Peter Gustav Bauditz*, (f. $\frac{25}{8}$ 1815, d. som afskediget Oberst $\frac{20}{4}$ 1877) under Slutningen af Krigen 1864 var indkvarteret paa Herregaarden Margaard (N. V. f. Odense), fik han tilfældig i Gaardens Arkiv Øje paa en i sort Læder indbunden, haandskreven Foliant, der viste sig at være en Ligprædiken over „*Susanne Baudis*“. Ejerindens Søn, den nuværende Ejer af Margaard, Jægermester *C. E. A. Schøller*, var saa elskværdig at forære Manuskriptet til min Fader, og efter hans Død er det overgaaet i min Besiddelse. Idet jeg i det fig. skal give en Skildring af Susanna Bs Liv, støttet paa Ligprædikenen og ledsaget af de personalhistoriske Oplysninger, hvortil denne giver Anledning, forudskikkes som Indledning nogle Meddelelser om Susanna Bs Slægt paa fædrene og mødrene Side.

Slægten **Baudissin** er en gammel, i Lausitz hjemmehørende, Adelsslægt, der allerede 1379 ejede Godset Solschwitz ved Buddissin¹⁾. *Christoph v. B.* maatte i 1602 sælge Godset Luppaa²⁾ (Ø. f. Neschwitz), som hans Fader *Heinrich* havde erhvervet 1575, og rimeligvis som Følge heraf maatte Sønnerne *Wolf Heinrich* og *Georg* søge deres Lykke i fremmed Krigstjeneste. *Wolf Heinrich*, der var født 1579, traadte som bekjendt 1625 i dansk Tjeneste som Rytteroberst, udmærkede sig senere som Generallieutenant i Trediveaarskrigen under Gustav Adolf og endte 1646 sit æventyrlige Liv i Elbing³⁾. Om Broderen *Georg* vides derimod kun, at han under 7 Decb. 1632 nævnes som „ryttmästare och chef för 7de kompagniet af Gen-Ltnt. W. H.

¹⁾ Dr. Hermann Knothe: Geschichte des Oberlausitzer Adels und seiner Güter. Lpzg. 1879. S. 110.

²⁾ Velvillig Meddelelse fra *Dr. Knothe*.

³⁾ Se bl. a. Dansk biograf. Lexicon I. S. 606.

Baudissins regiment¹⁾, og at han i sit Ægteskab med Anna Sibille von Zerbsten havde en Søn, *Georg Sigismund*²⁾. Denne traadte ligesom Fætteren, *Gustav Adolf*³⁾ (f. 1629, d. 1695; Generalmajor og Guvernør i Oldenburg) i dansk Tjeneste, og omtrent fra nu af kaldes Slægten, der oprindeligt ogsaa havde skrevet sig Budissin, Budessen, Bawdessen⁴⁾, (Christian IV skriver „Paudessen“) hyppig **Bauditz** eller **Baudis** ikke blot her i Landet men ogsaa af fremmede⁵⁾.

Georg Sigismund B., Faderen til den Susanne B., om hvem der i det flg. skal tales, træffes første Gang i Dansk „Militair Estat“ 1684⁶⁾, idet der under No 17 ved „Jydske Nat. Regiment under Felt-Marschall Lieut. Bar. Wedel“ nævnes „Capt. *Georg Sigismund v. Baudiss* d. 15 Novb. 84“. Af den ligeledes kun haandskrevne Militair-Kalender for 1689 ses han paa Listen over „de til Engelland udcommanderede og ofvergaaede Officerer“ opført under No 4, og i 1692 træffes han blandt „Trouppen in Flandern“ under samme Regiment og samme No. 1696 er han bleven Major, 1698 har han Garnison i Ribe og 1699 afvejlende i Ribe og Rendsborg. 1702 findes han blandt „Trouppen in Italien“ som No 2, men i Militair-Kalenderen for dette Aar er hans Navn overstreget, og over det er skrevet „Capt. Kay

¹⁾ Medd. fra „Kongl. Riksarkivet“ i Stockholm.

²⁾ Vedel-Simonsen (Elvedgaards Historie II. S. 62) kalder ham urigtig „Simon Gert. B.“.

³⁾ Se bl. a. Dansk biograf. Lex. I. S. 601.

⁴⁾ Knothe S. 108.

⁵⁾ Overgangen fra „Baudissin“ til „Bauditz“ illustreres bl. a. ved en i Geh.-Ark. beroende Fortegnelse over adelige Frøkener, der have nydt „Præbender“ i Klosteret i Preetz, idet en Datter af Wolf Heinrich B. (der altid selv skriver sig Baudissin) kaldes Goslieb Polixia (Polyxena) *Bauditzen*. (Genealog. General. Fol. Nr. 112. T. A, Becker: Hist. Museum S. 114.) I Johann Friedrich Gauhen's Adels-Lexicon, Lpzg. 1740 kaldes Slægten „Baudissen“ el. „Baudis“, i „Allgm. hist. Lex.“ Lpzg. 1730 „Baudisz“ og i „Le grand Dictionaire historique par Louis Moreri, Amstd. 1740, „Baudis ou Bauditz“. Sinapius (Schles: Curiositäten, Lpzg. 1720, S. 244. o. flg.) bemærker først, at det er en Kjendsgjerning, „dasz das Adeliche Geschlecht derer von Baudisz vorhin *Baudiszin* genannt“, men tilføjer senere, at „diese berühmte Familie in Holstein schreibt sich . . . nicht. von *Baudisz*, sondern von *Bauditz*.“

⁶⁾ Geh.-Ark.

Borchard von Suhm d. 19 Aug. 1702¹). B. døde nemlig d. 8. Juli 1702¹), men det er uvist, om han er falden i en Træfning eller død af Sygdom, idet Udtrykkene i Ligprædikenen over Datteren („han døde i Hans Majestæts Tjeneste“) ikke afgjøre noget herom. I en af sine Romaner²) omtaler afd. Th. Rumohr flere Steder B. som en særlig fremragende Officer, hvem bl. a. Indtagelsen af Mantua skyldes; jeg véd ikke, om R. har haft nogen som helst Hjemmel for denne Fortælling, men at B. i det hele taget maa have været vel anset, synes klart at fremgaa af den Omstændighed, at han d. 26 Novb. 1688 kunde ægte *Sophia Brahe*, der jo tilhørte en af Landets fornemste og tillige rigeste Slægter³).

Sophia Brahe var Datter af *Preben B.*⁴) og Hustru *Susanne Gjøre*⁵), en Datter af Hofmester Falk Gjøre til Hvidkilde og Fru Karen Bille til Nakkebølle. Allerede 1653 havde Preben B. af sin Fader, Rigsraad Jørgen B., faaet Herregaarden Engelsholm, 2 Mil vest for Vejle; senere erhvervede han Hvedholm og Østrupgaard. Sophia B. fødtes d. 1 Decb. 1659 i Sorø, eftersom Faderen paa Grund af Krigsurolighederne var dragen til Sjælland, hvor han mest opholdt sig paa Næsbyholm; efter at han havde forseglet Suverænitetssakten, vendte han imidlertid i 1661 tilbage til Engelsholm, og her opdroges Sophia sammen med den to Aar ældre Søster, den bekjendte *Karen B.* Moderen ledede selv Døtrenes Undervisning og synes at have taget det meget alvorlig med denne; hun oversatte saaledes til eget Brug

¹) L. H. F. Jahn: De danske Auxiliaircorps. Bilag 4.

²) Elias Hagen: Historisk Roman. Kbh. 1868 S. 69—70, 115.

³) I Nørup Kirkebog findes optegnet: „1688 den 26 Novb. blef Velb. Capit. Georg Baudis og Velb. Sophia Brahe copuleret efter Kongl. Tilladelse om Aftenen paa Engelsholm“.

⁴) F. $\frac{18}{6}$ 1627 paa Hagenskov, d. $\frac{27}{8}$ 1708 paa Engelsholm, bisat $\frac{18}{6}$ i Nørup Kirke, begravet $\frac{1}{7}$ i Horne Kirke. (Se Danske Magazin IV. S. 325, Bircherods Dagbøger S. 531, Danmarks Adels Aarvog 1888 S. 107 og i Geh.-Ark. Kall-Rasmussens Collectanea general. i Fol. III).

⁵) F. paa Hvidkilde $\frac{6}{10}$ 1634, g. $\frac{11}{9}$ 1653 i Odense, d. $\frac{7}{9}$ 1683 i Kbhv., begravet 27 s. M. i Horne Kirke (Bircherod S. 225. I Vogelsang's Fortegn. over Haandskrifterne i Karen B.s Bibl. anføres under Nr. 266 en Ligprædiken over hende af Christopher Wieland.)

et fransk pædagogisk Skrift under Titlen „Om Jomfruers Op-tugtelse“ og har, ligesom næsten alle de andre kvindelige Medlemmer af Slægten, vist sin Interesse for Syslen med religiøs Literatur ved at skrive flere mindre Arbejder¹⁾. Hvor vidt Datteren naaede i boglig Lærdom, vides ikke, men der findes i alt Fald i Karen Brahes Bibliothek ét Manuskript, en Oversættelse af en tysk Andagsbog, som hidrører fra hende²⁾. Som ovenfor anført ægtede hun den 26 Novb. 1688 *Georg Sigismund Bauditz*, som den Gang var Kaptejn, men allerede Aaret efter maatte hun for længere Tid skilles fra ham, eftersom han var blandt de til England udkommanderede Tropper, og hun, som det udtrykkelig siges i Ligprædikenen over Datteren, paa Grund af Frugtsommelighed ikke kunde følge sin Mand. Hun opholdt sig da hos Faderen paa Engelsholm, og her fødte hun den 8 Maj 1690 en Datter, som den 11 s. M. døbttes i Nørup Kirke og fik Navnet *Susanna* efter Mormoderen³⁾. Fadderne vare Bedstefaderen Preben B. samt Morbroderen *Jørgen B.*⁴⁾ og dennes Hustru *Anna Helvig Thott*⁵⁾. I 1694 hentede daværende Major Bauditz sin Hustru paa Engelsholm og tog hende med til Flandern, hvorhen hans Regiment alt i 1692 var kommanderet, og her døde hun den 28 Maj 1695 i den lille By Dixmuyden (i Vestflandern, N. V. f. Brügge). I Hans de Hofmans Fundatser⁶⁾

¹⁾ Vogelsang Nr. 46. g., 103 og 354. Se ogsaa Danmarks ill. Almanak for 1858 og Hans de Hofman Fund. I. S. 317.

²⁾ Vogelsang Nr. 114. Hofman D. A. III. S. 40.

³⁾ I Nørup Kirkebog findes anført: „1690 8de Maj blev Velb. Susanna Bauditz født, igjenfødt d. 11te. Velb. Anna Helvig Thott holt barnet ofver fundten, Velb. Præben Brahe og Jørgen Brahe faddere“. I Ligprædikenen angives Daabsdagen urigtig som den 13.

⁴⁾ F. ²⁶/₁ 1662 paa Engelsholm, g. 1687 med Anna Helvig Thott, d. ¹⁷/₁ 1716, Etatsraad og Skoleherre paa Herlufsholm. Han var Besidder af Hvedholm og (gjennem sin Hustru) af Gaunø. (Se Hofman D. A. III, H. B. Melchior: Efterretninger om Herlufsholm. Kbhv. 1822, S. 129 og Danmarks Adels Aarbo 1888, S. 107).

⁵⁾ Datter af Knud Thott til Gaunø og Fru Sophia Brahe. F. 1668. d. som Enke i Assens ²³/₇ 1741 og begravet ved Mandens Side i Horne Kirke. Hun var en meget literær Dame og har af Manuskripter i Karen B.s Bibl. „præsteret 41 for det meste tykke Kvartbind“ (Vogelsang S. 14).

⁶⁾ I. S. 320—21.

angives hun som begravet i Horne Kirke, og for saa vidt det maatte vække nogen Tvivl om Rigtigheden af denne Angivelse, at der ikke findes nogen Bemærkning om hendes Begravelse i Horne Kirkebog¹⁾, viser et i Karen B.s Bibl: beroende Udkast til en Gravskrift over Sophia Brahe²⁾ tydelig nok, at hendes Lig, til Trods for de med en saa lang Transport den Gang forbundne Vanskeligheder, virkelig er bleven ført til Danmark.

Susanna Bauditz, der altsaa er født d. 8. Maj 1690, blev hos Morfaderen paa Engelsholm, da Moderen i 1694 drog til Flandern, og hendes Opdragelse lededes navnlig af Mosteren, *Karen Brahe*, hvem Susanna B. „som en Datter af Hendis Kiere Moder var befalet“, og som „baade viste, kunde og vilde ved Lærdom og Exempel Haandlede hende til det, som Gud og Mennisken var behageligt.“ At Karen B. har søgt at bibringesit Plejebarn Kundskaber og Sans for literære Sysler, følger af sig selv, og selv om man ikke vil tage Ligprædikenens Ord om, at Susanna B. „Excellerede i videnskaberne, saa det var en forundring for dem, som underviste Hende, saa og for dem, hun omgickes ved“, bogstavelig, saa haves der dog synlige Vidnesbyrd om hendes Skolegang i et Par af hende forfattede Manuskripter, som findes i Karen B.s Bibl. Det ene³⁾ er et Papbind i lille Kvart uden Titelblad. I Marginen paa første Side staar,

¹⁾ Pastor *H. H. Licht*, der velvillig har meddelt mig forskjellige Oplysninger, skriver, at Kirkebogen er ført ufuldstændig. „thi igjennem 3 Aar findes kun 4 Personer begravede, da ellers det aarlige Antal er c. 30“, og han tilføjer: „Rimeligvis er hun bisat i Kirkens aabne Begravelse under Koret — og maaske derfor ikke anført som begravet.“

²⁾ „Erlig og velb. Frue Sophia Brahe, Preben Brahe til Engelsholm og Frue Susanne Giøe, deres Datter, er fød paa Soer 1659 d. 1 Decb., kom udj Egteskab med erl. og velb. Mand Major Jørgen Sigismund von Baudis til Acken d. 28 Novb. 1688, hvorudi Gud velsignede dem med en Datter. Efter Guds Kald og Behag ente sit Lif d. [28] Maj 1695 til Dixmüde udi Braband, *hvorfra hun blev hjemført*. Hendes Lif hafr været ret gudelig fremdragen med mange berømmelige Dyder, hendes Død ret sallig og cbristelig; med stor Glæde og Frimodighed ofverleverte hun Sielen til Gud, som hende den gaff. Legemet huiller her og forventer med andre Guds Børn en glædelig Opstandelse“. (Meddelelse hidrørende tra Skolelærer Jørgensen, der har haft med Ordningen af Karen B.s Bibl. at gjøre).

³⁾ Vogelsang S. 26 Nr. 48.

skrevet med Karen B.s Haand: „D. Johan Lasoni Chatechiszmi kaldet Handtleitung zur Selichkeit fordansket af Susanna Bauditz i Hindis Barndom.“ Denne Fordanskning af det nævnte Skrift bestaaer af 67 Blade indeholdende omhyggelig og tydelig skrevne Spørgsmaal og Svar paa den kristelige Børnelærdoms Omraade, og herefter følger i samme Bind men, som det synes, senere tilheftet, en haandskreven Regnebog fremstillende gennem en Mængde Exempler „Die Vier Species“, alt paa Tysk og forsynet med et Titelblad, hvorpaa der i fin, snirklet Skrift staar: „S. v. Baudisine. Anno 1702.“ Det andet Manuskript¹⁾ er i lille Oktav, og Bladene ere heftede sammen med en Knappenaal. Titelen lyder saaledes: „Frühzeitige Genehme Fruchte ausz Iüdtland. Der wohlgebornen Fräulein Fräul. Anna Brahen werden Gehohrsamst geopfert von Der wohlgebornen Fräulein Susanna von Bauditz undt uffwärtigst überreicht von Des Brahiszen Hauses Ergebensten Diner K. De La Mare“. Oberstlieutenant *Kai de la Mare*²⁾ ejede den Gang Herregaarden Agersbøl, som kun ligger et Par Mil fra Engelsholm, og han, der formodentlig har været en jævnlig Gjæst i Preben B.s Hus, fortæller i den følgende, ligeledes paa Tysk skrevne Tilegnelse til Susanna B.s Moster, *Anna Brahe*³⁾, at da han med Beundring har erfaret, hvor vel oplært Susanna B. er, og at hun bl. a. kan „100 af Davids Salmer“ udenad, saa har han overtalt hende til som Prøve paa hendes usædvanlige Fremgang i Videnskaberne at nedskrive en kateketisk Forklaring af det fjerde Bud, der som en Nytaarsgave kunde sendes Mosteren,

¹⁾ Vogelsang S. 42 Nr. 131.

²⁾ Hans Søn var Oberstlieutnt. Hieronymus de la M., og dennes Datter Geronemine Henriette de la M., som 1744 ægtede Oberst Jørgen Heidenreich v. Cramohn, er den „L'Amare“, i Anledning af hvis Bryllup Ambrosius Stub har skrevet sit bekendte Epigram. (Amb. Stubs Saml. Digte. 3dje Udg. v. Fr. Barfod, 1852, Noten S. 188).

³⁾ F. paa Engelsholm ²³/₆ 1654, d. ugift ²⁹/₁₂ 1715 i „Bispegaarden“ i Odense, begravet i St. Knuds Kirke. (I Hofmans D. A. angives hun urigtig død som Barn). Hun var oftere Gjæst i Maribo Kloster hos Leonora Christina Ulfeldt, der synes at have holdt meget af hende („Nyt Aftenblad“ for 1826, S. 229 o. f. Danske Samlinger V, S. 225—27. Vogelsang S. 10. Birket Smith: Leonora Christina (Ulfeldt) paa Maribo Kloster. 1872. S. 63, 88—90, 95—96).

som den Gang ses at have opholdt sig i Kjøbenhavn. Efter de la M.^s svulstige Indledning følger saa Susanna B.^s kateketiske Forklaring, der Ord til andet er den samme, som findes i ovennævnte Kwartmanuskript. Blandt andre Minder fra hendes Barn-dom kan anføres, at der i en Bibel¹⁾ i Karen B.^s Bibl. findes følgende Paaskrift²⁾: „Anno 1690³⁾ d. 1 Januar hat Jfr. Susanne v. Bauditz diesen Bibel zum ersten Mahl durchgelesen, und zum andern Mahl wieder angefangen . . . *Anna Cathrine Øllegaard v. Holsten*“⁴⁾, ligesom der ogsaa i Karen B.^s Bibl. findes et tysk Bindebrev fra Susanna B. til Karen B. dat. 25 Novb. 1697⁵⁾.

Da Susanna B. var 12 Aar gammel (1702), fulgte Karen B. hende til Preetz, for at hun i det derværende adelige Kloster skulde „videre gjøre fremgang i Dyd og Skickelighed og faae meere underviisning i de videnskaber, som hendis Kiøn og Stand kunde anstaae, og kom hun udj Welbaarne Frøiken *Cathrine Kaasis*⁶⁾, Chanonesse de Pretz, hendis Huus, under hvis opsigt hun forblef i 2 Aar Midlertid behagede det Gud at hiemsøge hende med nogen Svaghed, Hvorfor Hendis kiære Moster Jomfru Karen Brahe atter Reiste ud og hente Hende tilbage. Blef da i sin kiære Morfaders Huus et Aar, derefter overskicket til Odense at være i sin gode Mosters Jomfru Anna Brahes Huus, hvor hun nød ald omhyggelig forsorg og elskelig omgiengelse i 2 Aar.“ Major *Jørgen Tyge Seefeld*⁷⁾ anholdt imidlertid om hendes Haand, og d. 14 Novb. 1706 holdtes deres Jaord paa Engelsholm „udj fellis vennernis nerværelse“. Da' Mor-

¹⁾ „Biblia, od. Die gantze heilige Schrift, Teutsch durch Dr. Martin Luther. Frft. a. M. 1594“. (Expl. har, som en Paaskrift viser, tilhørt Tyge Brahe).

²⁾ Medd. hidrørende fra forannævnte Skolelærer Jørgensen.

³⁾ Selvfølgelig en Fejlskrift.

⁴⁾ F. 1670, Datter af Detlef v. H., der faldt som dansk Oberst 1676 (Se „Richtige Stamm-Tafel des Hauses von Holsten bis aufs Jahr 1743“. Hofm.s Fund. V. S. 215.

⁵⁾ Skolelærer Jørgensen.

⁶⁾ Var Conventualinde i Preetz adelige Kloster fra $\frac{4}{6}$ 1690 til $\frac{3}{2}$ 1716. (Medd. fra Klosterprovsten i Preetz).

⁷⁾ Jørgen Tyge S. var Søn af Christen S. til Stenalt og Fru Lene Rosenkrands og var f. $\frac{1}{2}$ 1675. Under $\frac{1}{4}$ 1700 findes han som Capt. ved Re-

faderen Preben B. døde d. 27 Marts 1708, flyttede hun sammen med Karen B. indtil Efteraaret, da hendes Bryllup¹⁾ blev holdt hos Morbroderen, Jørgen B., paa Hvedholm, hvorfra hun som Frue drog ind paa Seefelds Ejendom Margaard. I Medgift bragte hun ham bl. a. noget Bøndergods i Faaborg Egn²⁾, og Karen B. havde forinden „sat Boe for hende som en ret Moder for sit Barn og med stor møjje og Bekostning indrettede alting saa fornøjelig og vel for disse Edle unge Brudefolk, at indtet fattedis“. Ægteskabet blev dog ikke af nogen lang Varighed: Susanna B. døde efter 8 Maaneders Forløb. „Der dend Sal. Frue begyndte at rede til Barsel, blev hun noget tung sindet, fant sig forandret og tiit upasselig, kom hende altid for som hun skulle døe i Barselsengen, hvileke tancker dend Sal. Frue aabenbarede for een og anden god Ven.“ Den 23 Juni følte hun sig daarligere end sædvanligt, „hvorfor der i hast kom Bud efter dend velerfarne Medicum Doct. Martinum, som og kom strax og med sine Raad dend Sal. Frue betiente, mens før hun vilde tage imod disse middele for at hielpe Legemet, var hendis største omhu for Sielens Legedom, og blev først efter hendis begiering deelagtig udj sin Frelseres Jesu Legem og Blod. Derefter haver hun med taalmodighed ervartet sin Guds og Himmelske Faders villie og hielpe-time, der og efter udstanden Smerte d. 24 Juny inellem 7 og 8 Slet unte Hende en Naadig forløsning og et Levendis Barn“, en Datter, der strax blev døbt og fik Navnet *Lene* efter Farmoderen. Kort efter Fødselen „paafalt dødsangist den Sal. Frue, og glædede Gud saa hendis Siæl, at hendis trøst og frimodighed overgick deris, som var om Hende. Dend Sal. Frue

giment de Marine. Efter at have taget Afsked af Krigstjenesten købte han Margaard. Senere ægtede han Margrethe Due (Datter af Etatsraad Jørgen Scheel D. og Birgitte Reetz), der var f. paa Sønderkov ²⁵/₇ 1682. Seefeld døde pludselig i Slutng. af Oktb. 1723 og blev bisat i Sønderø Kirke ⁷/₁₁ s. A. Hans Enke giftede sig senere med Capt. Gustavus Grüner og d. ¹/₄ 1736. (Se Karl Hansen: Danske Ridderborge. 1876. S. 127, 133, 135. Haandskreven Milit.-Estat f. 1700 i Geh. Ark).

¹⁾ I Horne Kirkebog findes anført: „Fredagen den 26de October 1708 blev velbaarne Hr. Major Jørgen Tygge Seefeld til Margaard og velbaarne Jomfru Susanne Bauditz copulerede paa Hvedholm om Aftenen Kl. 7“,

²⁾ Medd. fra Jægermester *Schøller*.

tog en kierlig og meget veemodelig afskeed med sin kiære Mand, tackendis hannem for hver time de havde levet tilsammen, ønskede hannem Guds rige trøst og velsignelse, hvilcket hun siden tiere igientog. — Da mand mod det sidste vilde vederqvege Hende og give hende noget ind, sagde hun: plager mig ej meere, I haver ingen ret meere hos mig, ieg er jo alt i Hinmerig. . . . Der Klocken slog 11 sagde den Sal. Frue: farer nu alle vel, nu brister mit hierte . . . og døde udj hendis kiære Mands og Mosters (Karen B.) saavel som Welbr Frue Major *Holstis* frue¹⁾ af Langesøe, Welbr. Frøiken *Holstis*, som aldtid lod see deris kierlig omsorg for dend Sal. Frue i denne Hendis Svaghed, og da som aldtid beviiste dend Sal. Frue ald Naboelig²⁾ huldhed og venskab“. Datteren Lene døde 12 Timer efter Moderen, og den 8 August 1709 begravedes begge i Vigerslev Kirke, men rimeligvis ere deres Kister senere flyttede til Gravhvelvingen under Søndersø Kirke, som Seefeld købte 1722, og hvor han ogsaa selv blev bisat³⁾.

Ved Begravelsen i Vigerslev Kirke er da den ovennævnte Ligprædiken holdt af Sognepræsten Hr. *Christen Andersen Holm*, der omtales forskjellige Steder og synes at have været en ret ejendommelig Personlighed⁴⁾.

Ligprædikenen har oprindelig udgjort 214 overordentlig

¹⁾ Elisabeth Sofie Knuth, f. $\frac{16}{2}$ 1685. Datter af Eggert Kristoffer K. til Meltz og Aasmark (det nuværende Knuthenborg), var optagen i Preetz Kloster (samtidig med Susanna B.) da Godske Ditlev Holsten bejlede til hende. Han var f. paa Gjelskov d. $\frac{23}{2}$ 1674 og en Søn af Adolf Hans H. og Ida Rathlou. 16 Aar gl. gik han i Krigen og fulgte som Kaptejn de danske Auxiliærtropper til Brahand og Flandern, „hvor han vandt sig baade Navn og Formue“. $\frac{1}{3}$ 1709 ægtede han Elb. Sofie K., fik 1717 Titel af Oberst og $\frac{30}{4}$ 1723 kgl. Confirmation paa Oprettelsen af Findstrupgaard som Stamhus under Navn af Holstenshus. *Han* d. $\frac{26}{11}$ 1745, *hun* $\frac{3}{12}$ 1742. — Familien Holsten skreves i ældre Tid alm. „Holst“ el. „Holste“. (Stamm-Tafel des Hauses v. Holsten. Ffr. a. M. 1741. — N. Rasmussen-Søkilde: Holstenshus og Nakkebølle med tilliggende Sogne og Øer. II. 1877. S. 179. — F. Krogh: De danske Majorater. 1868. S. 172. — Karl Hansen: Danske Ridderborge S. 182. — Hist. Tidsskrift, 3. R. 4 B. S. 173.

²⁾ Langesø ligger kun en god halv Mil S. f. Margaard.

³⁾ Medd. fra Sognepræsten i Vigerslev, Pastor *H. Roth*. I Vigerslev Kirkebog findes anført: „1709, 8de August begravet Fruen og Jomfruen paa Margaard“. Karl Hansen: Danske Ridderborge 1876. S. 127.

⁴⁾ F. i Svendborg $\frac{11}{10}$ 1662, dim. 1681 fra Odense Skole, tog 1683 Attestats.

tydelig og nitid skrevne Sider, men af disse manglede, da min Fader fik Manuskriptet, de første 64, som ere udrevne. Heldigvis har der paa disse manglende Blade aabenbart kun været skrevet almindelige opbyggelige Betragtninger, idet det personalhistoriske Afsnit af Prædikenen netop begynder S. 65 og efter Tidens Brug indledes med en Opregning af den afdødes Slægt paa fædrene og mødrene Side. Stamtavlen over Bauditz'erne stemmer i det væsentlige med Mollers¹⁾ og indeholder de samme Fejl som dennes: Susanna B.s Farfader Jørgen (Georg) Bauditz kaldes saaledes „Stamherre til *Klitzen* og *Aachen*“²⁾, skjønt det hidtil ikke har været muligt at erfare noget nøjere om Slægtens Ejendomsforhold til de nævnte Besiddelser, og hendes Farfaders Moder benævnes „*Ursula Daubeldingen*“³⁾ af det Huus *Muldich*“, medens hun i Virkeligheden hed *Anna v. Deupold*⁴⁾.

Efter den afdødes Personalialia følger „Textens Forklaring“, som optager 82 Sider, og derpaa kommer den „poetiske“ Del, som indledes med et længere Digt i Alexandrinere, der er uden Underskrift men ved sit Indhold tydelig nok viser sig at hidrøre fra den daværende Præst i Vive, Hr. *Jørgen Christensen Møller*⁵⁾, som takker for den Hjælp, Medlemmerne af Familien Brahe og Jørgen Seefeld nylig havde ydet ham, da hans Præstegaard var brændt. Efter dette Digt, der nærmest minder om Stilen i

1684 Hører ved Odense Skole, 1688 Sognepræst til Vigerslev og Veflinge. D. Juni 1714. (Vedel Simonsen: *Elvedgaards Historie* II. S. 42. Vedel Simonsen: *Bidrag til den fynske Kongeborg Rugaards Historie* III. 1844. S. 32 o. ff. — Wiberg).

- ¹⁾ O. H. Møller: *Genealog. Nachricht von dem uralten adelichen u. nunmehr Hochgräflichen Geschlecht der von Baudiszin*. Flensburg. 1766.
- ²⁾ Ikke blot Georg (Jørgen) B. men ogsaa Sønnen Georg Sigismund skrives ofte „til Klitzen og Aachen“ eller „til Acken“, saaledes i det foran (Side 167, Note 2) nævnte Udkast til en Gravskrift over Sophia Brahe og i Hans de Hofm. I. S. 320—21.
- ³⁾ Møller kalder hende „Anna (Fornavnet rigtigt) von Taupadel aus dem Hause Moldig“ og Ludewig Ottens (Bey dem Solennen Leich-Begängnisz der Frauen Sophia Hedewig von Ahlefeld. Hmbg. 1728) „Anna von Baudis gebohrne von Thaubaddel aus dem Hause Moldig“.
- ⁴⁾ Velvillig Meddelelse fra Dr. *Knothe*.
- ⁵⁾ Var først res. Capl. i Randers og blev $\frac{2}{3}$ 1699 kaldet til Præst for Vive, Ove og Volsgaard. G. m. Birgitte Hansdatter og d. 1709, altsaa s. A., som det ovennævnte Digt er skrevet. (Wiberg).

Arrebos Hexaëmeron, kommer et latinsk „Epitaphium erectum a. *Helmutho Ottone Sebbelov*, Rectore Scholæ illustris Herlovianæ“¹⁾, og derefter følger et Digt af „Mag. *Jens Groth*. Inspector Colleg. Valch.“²⁾, hvor allerede Begyndelsen:

„Gudinder, kommer hid, her hviler en Gudinde!“

klart vidner om, at Wadskiær ikke har manglet Forgængere. Det næste Digt er kun underskrevet „dend høytædle Families For O-Bligerede, og hvilken „F. O. B.“ der er dets Forfatter, turde vel nu være noget vanskeligt at afgjøre. Derimod er det følgende Poem undertegnet „det Høytædelige Huuses sørgende Client *Jørgen Holmer*“³⁾, og Versenes Indhold tyde tilstrækkelig paa, at Forf. med god Grund har kaldt sig „Client“. Hvem den H. Bloch er, der har skrevet det næste Digt, ser jeg mig ikke i Stand til at oplyse, men at den *Anders Holm*⁴⁾, der har strøet de „Ære-Blomster“ paa Graven, som danne Slutningen af Manuskriptet, er Hr. Christens Søn, der havde Ventebrev paa Faderens Kald, er vel uden for al Tvivl.

Bag i Bogen findes endelig indheftede nogle upaginerede, med anden Haand skrevne, Blade, paa hvilke der gives en versificeret Fremstilling af „Dend Salig Frues Personalia“.

Paa Margaard findes endnu Malerier saa vel af Susanna B. som af det nyfødte Barn(!) De ere vel vedligeholdte men uden Kunstværd. I det ene Hjørne ere Brahernes og Bauditzernes Vaaben, men ved det sidste er den Fejl, at de tre Sølvhorn staa i rødt i Steden for i blaåt Felt⁵⁾.

¹⁾ F. $\frac{4}{10}$ 1681 i Odense, 1709 Rektor paa Herlufsholm, $\frac{17}{2}$ 1717 kaldet til Sognepræst sammesteds, d. ugift $\frac{14}{8}$ 1751. (G. L. Wad: Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm. Næstved 1878. S. 198—99).

²⁾ Jens Jørgensen G., f. i Odense $\frac{14}{8}$ 1682, dim. sammestedsfra 1702, Cand. $\frac{6}{7}$ 1705, Inspect. p. Walkendf. Coll. $\frac{25}{4}$ 1708, Præst til Stadager og Nørre-Kirkeby paa Falster $\frac{6}{9}$ 1709. Druknedes med sin Hustru paa Overfarten til Gaabense $\frac{8}{1}$ 1711 (Wiberg).

³⁾ Jørgen Knudsen H. af Holeby. Dim. fra Maribo 1694, blev $\frac{6}{5}$ 1704 Sognepræst til Korup og Ubberud. G. 2den Gg. $\frac{30}{7}$ 1711 med Karen Bekker, d. $\frac{1}{8}$ 1716 (Wiberg).

⁴⁾ Anders Christensen H., Christen Andersen H.s Søn og Eftermand. F. $\frac{23}{9}$ 1690, dim. fra Odense 1707. Blev $\frac{3}{4}$ 1711 kaldet til Faderens „adjunctus cum spe successiois“ (Wiberg).

⁵⁾ Medd. fra Jægermester *Schøller*.